

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมจากประชาชนและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในบทนี้ แบ่งออกเป็น 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษาและศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์โรงเรียนเฉพาะความพิการสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์โรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดองค์กรเอกชน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมจากประชาชนและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการ หรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง คือ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในส่วนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานั้น มีหน้าที่ทางด้านฐานข้อมูลการจัดการเรียนร่วม การส่งเสริมพัฒนาครุและบุคลากรทางการศึกษา การประสานงานการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ โดยบางเขตพื้นที่อยู่ในความรับผิดชอบของกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา หรือกลุ่มนโยบายและแผน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีดังนี้

1.1 จำนวนโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม

ปี พ.ศ. 2542 ทางกระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศให้เป็นปีการศึกษาสำหรับคนพิการ โดยมีนโยบายหลักในการเร่งขยายบริการการศึกษาเพื่อคนพิการ ให้คุณภาพที่ต้องการเรียนต้องได้เรียน โดยคำนึงถึงความเสมอภาคในโอกาสเข้ารับบริการการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายตามความ

หมายเหตุ โรงเรียนในระดับประถมศึกษา (ช่วงชั้นที่ 1-2) เริ่มให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาให้แก่เด็กพิการ รับเด็กพิการเข้าเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติมากขึ้น

สืบเนื่องจากนโยบาย และการดำเนินงานด้านการศึกษาพิเศษตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2547 กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายในการสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วม จึงได้จัดทำโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมขึ้น ให้ดำเนินโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนเรียนร่วม มาตรฐาน รวม 2700 โรง โดยใช้การบริหารจัดการตามโครงสร้างซึ่ง (SEAT framework) โดยอนหมายให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา และศูนย์การศึกษาพิเศษ จังหวัด ซึ่งในส่วนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั้ง 5 เขต มีแนวทางการดำเนินการ คือ การประชาสัมพันธ์ให้แต่ละโรงเรียนที่มีเด็กพิการเรียนร่วมที่มีความพร้อม และมีความสนใจในการดำเนินโครงการ สมัครเป็นโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา และศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัด ร่วมกันพิจารณาเลือกโรงเรียนโดยมีหลักเกณฑ์การคัดเลือก โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม 5 ประการ คือ 1) เป็นโรงเรียนที่ผู้บริหารให้ความสำคัญในนโยบายการจัดการเรียนร่วม 2) ครูในโรงเรียนให้ความสำคัญในนโยบายการจัดการเรียนร่วม 3) มีเด็กพิการเรียนอยู่ในโรงเรียน 4) เป็นโรงเรียนขนาดกลาง และ 5) ชุมชนให้ความสำคัญในนโยบายการจัดการเรียนร่วม โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้กำหนดจำนวนโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมของแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา จากการดำเนินงานมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2547-2551 ทั้ง 5 เขตการศึกษามีโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา ตามตารางที่ 7

ตารางที่ 8 จำนวนโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม แต่ละเขตพื้นที่การศึกษา ระหว่างปีการศึกษา 2547 - 2551

ที่	สพท.	2547	2548	2549	2550	2551
1	สงขลาเขต 1	6	18	18	21	37
2	สงขลาเขต 2	5	18	24	24	37
3	สงขลาเขต 3	5	16	16	21	34
4	พัทลุง	2	14	14	20	48
5	สตูล	7	17	19	19	37
	รวม	25	83	91	105	193

ในระบบแรกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547-2549 โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมส่วนใหญ่จะเป็นโรงเรียนในระดับประถมศึกษา (ช่วงชั้นที่ 1-2) ตั้งแต่ปีการศึกษา 2550 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีนโยบายให้ขยายไปยังโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา (ช่วงชั้นที่ 3 - 4) โดยเฉพาะโรงเรียนขยายโอกาสเพื่อการส่งต่อให้เด็กที่มีความบกพร่องมีที่เรียนใกล้บ้านในการศึกษา 2551 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ทั้ง 5 เขต มีโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมครบตามเป้าหมายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมครอบคลุมครบถ้วน แล้วในปีการศึกษา 2551 นี้ได้ขยายโครงการต่อ โดยให้โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมแต่ละโรงเรียนมีโรงเรียนเครือข่ายเรียนร่วม

การดำเนินงานของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ระดับช่วงชั้นที่ 1-2 ส่วนใหญ่ได้ผลดี สามารถช่วยเหลือเด็กพิการ ได้ตามเป้าหมาย และมีโรงเรียนที่เป็นแบบอย่างได้ แต่สำหรับโรงเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 3-4 การดำเนินการยังไม่ค่อยชัดเจนเนื่องจากเป็นระยะเริ่มต้น

1.2 บุคลากรของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม

1.2.1 ครูและบุคลากรทางด้านการศึกษาพิเศษของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม

ตั้งแต่เริ่มโครงการ โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมมาเมื่อปีการศึกษา 2547 หน่วยงานต้นสังกัดของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมคือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไม่ได้มีการบรรจุ หรือจัดบุคลากรทางการศึกษาพิเศษเพิ่มให้ โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม เนื่องจากไม่มีอัตรากำลัง ทำให้โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมขาดบุคลากรทางการศึกษาพิเศษ มีบุคลากรการศึกษาพิเศษไม่ครบตามเกณฑ์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแก้ปัญหาโดยการจัดทำหลักสูตร “ การฝึกอบรมครูสอนการศึกษาพิเศษ ” เพื่อฝึกอบรมให้ความรู้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนเรียนร่วม และเขตพื้นที่การศึกษาจัดประชุมสัมมนาให้ความรู้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนเรียนร่วมเป็นประจำทุกปี แต่ด้วยภาระงานประจำและข้อจำกัดด้านงบประมาณในการไปราชการ การไปอบรมหรือการสัมมนาจึงน้อย การกระจายความรู้ทำได้ไม่ทั่วถึง ทำให้ครูบางส่วนในโรงเรียนไม่มีความรู้ในการจัดการด้านการศึกษาพิเศษ

1.2.2 การพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม

จากการที่ต้นสังกัดไม่ได้มีการบรรจุ หรือจัดบุคลากรทางการศึกษาพิเศษเพิ่มให้ โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ทำให้โรงเรียนขาดบุคลากรทางการศึกษาพิเศษ ครูในโรงเรียนไม่มีความรู้ในการจัดการด้านการศึกษาพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจึงได้ดำเนินการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมใน 2 ลักษณะ คือ

ก. การฝึกอบรมหลักสูตร “ครุการศึกษาพิเศษ”

ในระยะเริ่มแรกของการจัดการเรียนร่วม ปี พ.ศ. 2544 กรมสามัญศึกษา (เดิม) กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดอบรมหลักสูตร “ การฝึกอบรมครุสอนการศึกษาพิเศษ ” ให้แก่โรงเรียนเรียนร่วม และต่อมาในปี 2550 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้พัฒนาหลักสูตรดังกล่าว พัฒนาโดยการปรับปรุงหลักสูตรภาคทฤษฎี และหลักสูตรภาคปฏิบัติให้สอดคล้องกับความเคลื่อนไหวและความเปลี่ยนแปลงของสังคมและให้สอดคล้องกับภารกิจในการให้บริการแก่คุณพิการประเภทต่าง ๆ ปรับเนื้อหาให้ตรงกับลักษณะการปฏิบัติงานของครุการศึกษาพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สูนย์การศึกษาพิเศษดำเนินการฝึกอบรมพัฒนาผู้บริหาร และบุคลากรของโรงเรียนแก่นำจัดการเรียนร่วมให้มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านการศึกษาพิเศษ โดยมีวิทยากรร่วมจากมหาวิทยาลัย โรงเรียนเฉพาะความพิการ โดยการอบรมประกอบด้วยภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ การวัดประเมินผลการอบรมมีกระบวนการฝึกอบรม ดังนี้

- 1) ศึกษาคู่มือชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง จำนวน 120 ชั่วโมง
- 2) เข้ารับการประเมินจากการทำแบบทดสอบ เกณฑ์ผ่าน ร้อยละ 70
- 3) เข้ารับการอบรมเข้ม 80 ชั่วโมง
- 4) มีเวลาในการอบรมอย่างน้อยร้อยละ 80
- 5) เข้ารับการประเมินจากการทำแบบทดสอบเกณฑ์ผ่าน ร้อยละ 70
- 6) ฝึกประสบการณ์การสอนอย่างน้อย 1 ภาคเรียน
- 7) ผ่านการประเมินคุณภาพตามเกณฑ์อย่างน้อย 2 ครั้ง
- 8) จัดทำผลงานทางวิชาการ 2 รายการ
- 9) ผ่านการประเมินคุณภาพตามเกณฑ์ทั้ง 2 รายการ
- 10) เข้าร่วมกิจกรรมสัมมนา
- 11) ผ่านการร่วมกิจกรรมสัมมนา

นอกจากเนื้อหาหลักสูตรการอบรมในห้องเรียนยังมีการศึกษานอกสถานที่ ในบางหัวข้อ ที่สามารถศึกษาในสถานปฏิบัติการจริง เช่น เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย ใช้การศึกษาจากสถานที่จริง เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้รับประสบการณ์ตรง

ข. การฝึกอบรม ประชุม สัมมนาด้านวิชาการ

ในแต่ละปีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามี โครงการพัฒนาให้ความรู้ด้านวิชาการ ต่าง ๆ ทั้งทางด้านการศึกษาพิเศษและด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องให้แก่ผู้บริหารครุ และผู้ปกครองของโรงเรียนแก่นำจัดการเรียนร่วม โดยการจัดฝึกอบรม ประชุม สัมมนาความรู้ในเรื่อง ความรู้เฉพาะ

ความพิการ ด้านแกนท์การประกันคุณภาพ การปรับหลักสูตร การจัดทำแผนการสอน การคัดแยกเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ การให้คำปรึกษาผู้ปกครอง การสร้างความตระหนักร่วมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียน

สำหรับทุนการศึกษานั้น เขตพื้นที่การศึกษาไม่มีงบประมาณจัดสรรเป็นทุนการศึกษาให้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษาศึกษาต่อทางด้านการศึกษาพิเศษแต่อย่างใด

1.3 งบประมาณโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม

โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนละ 10,000 บาทต่อปี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้มแข็งด้านการบริหารจัดการเรียนร่วมตามโครงสร้างซีท (SEAT framework) และการบริหารจัดการทั้งระบบโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (school based management) และให้โรงเรียนจัดทำแผนงาน/โครงการ โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม โดยเน้นการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนพิการเรียนร่วม ด้วยหลักในการพัฒนานักเรียนพิการเรียนร่วมด้วยรูปแบบที่เหมาะสมที่จะทำให้ผลลัพธ์ทางการเรียนสูงขึ้น รวมทั้งกิจกรรมอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับการบริหารจัดการเรียนร่วม

ในส่วนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ได้รับงบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนา โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม และนักเรียนพิการเรียนร่วม ในด้านต่าง ๆ เช่น

1) จัดฝึกอบรม สร้างความตระหนักร่วมกับ ครู ผู้ปกครอง ให้ความรู้แก่โรงเรียน ในเขตวัสดุของในเรื่องต่าง ๆ เช่น การจัดทำสื่อการสอน การคัดแยกเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล การคัดกรองเด็ก การสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ การศึกษาดูงาน จัดทำสื่ออุปกรณ์การสอน โครงการปรับสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน จัดประชุมให้ความรู้ผู้ปกครอง เป็นต้น โดยได้รับความร่วมมือ จากหน่วยงานภายนอก เช่น โรงพยาบาล มหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นต้น

2) คัดกรองนักเรียนที่มีภาวะสมาร์ทสั้น บกพร่องทางการเรียนรู้ และออทิซึม โดยใช้แบบคัดกรอง KUS-SI Rating Scale: ADHD/LD/Autism (PDDs)

3) นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม

4) คัดเลือก โรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมที่เป็นเลิศ (best practice) โดยที่โรงเรียนสามารถดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมได้สำเร็จ สามารถแก้ปัญหาที่ประสบให้เกิดผลสำเร็จที่เป็นเลิศได้ และสามารถเป็นแบบอย่าง ในการให้การสนับสนุน หรือเป็นแนวทางแก้ปัญหาให้กับ โรงเรียนอื่นๆ ที่ดำเนินการจัดการเรียนร่วมในลักษณะเดียวกันได้

5) จัดสรรงบประมาณตามโครงการให้โรงเรียนที่เสนอขอให้สอดคล้องกับการบริหาร
จัดการ โครงสร้าง SEAT

1.4 การประชาสัมพันธ์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้มีการ
ประชาสัมพันธ์การจัดการเรียนร่วมใน 2 ลักษณะ คือ

1) การประชาสัมพันธ์เรื่องการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษา โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองนำบุตรหลานที่เป็นเด็กที่มีความ
ต้องการพิเศษ ไปเข้าเรียนในโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมใกล้บ้าน โดยวิธีการต่าง ๆ เช่น

- จัดทำแผ่นพับ
- จัดทำเวปไซด์
- ประชาสัมพันธ์ทางวิทยุกระจายเสียง
- ทำเอกสารความรู้เกี่ยวกับเด็กพิการ

2) การประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยมีกลุ่มเป้าหมาย
คือ ผู้ปกครองที่มีบุตรหลานเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ครูในโรงเรียนเรียนร่วม และบุคคลที่ว่าไป
โดยมีรูปแบบและวิธีการประชาสัมพันธ์ หลายอย่าง เช่น

- จัดทำแผ่นพับ
- จัดทำเวปไซด์
- ประชาสัมพันธ์ทางวิทยุกระจายเสียง
- ทำเอกสารความรู้เกี่ยวกับเด็กพิการ
- เผยแพร่องานวิจัยไปตามโรงเรียน
- จัดทำวีดิทัศน์
- มอบ สื่อ อุปกรณ์ เช่น หนังสือเสียงระบบเดซี ชุดพัฒนาการศึกษาเด็กที่มีความ
บกพร่องประเภทต่าง ๆ เป็นต้น

1.5 การนิเทศติดตามประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนจัดการเรียนร่วม

1.5.1 การนิเทศติดตามประเมินผลการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้มอบหมาย
ภาระกิจการนิเทศติดตามประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนจัดการเรียนร่วมให้แก่หน่วยงานใน

สังกัดระดับพื้นที่ คือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ส่วนหน่วยงานที่รับผิดชอบที่ส่วนกลาง คือสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ซึ่งจะทำหน้าที่ในการกำหนดกรอบและระบบการนิเทศติดตามประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนจัดการเรียนร่วม เพื่อให้โรงเรียนเรียนร่วม และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดำเนินการตามกรอบและระบบที่วางไว้ การนิเทศติดตามประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนจัดการเรียนร่วมในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนกลาง ได้แก่

1) การจัดทำมาตรฐานการศึกษาพิเศษขั้นพื้นฐาน ในปี พ.ศ. 2551 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำมาตรฐานการศึกษาพิเศษขั้นพื้นฐานสำหรับ 4 ประเภทความพิการเพื่อการประกันคุณภาพในสถานศึกษา ได้แก่ มาตรฐานการศึกษาพิเศษขั้นพื้นฐานประเภทความพิการทางการเห็น มาตรฐานการศึกษาพิเศษขั้นพื้นฐานประเภทความพิการทางร่างกาย และมาตรฐานการศึกษาพิเศษขั้นพื้นฐานประเภทความพิการทางสติปัญญา เพื่อให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใช้เป็นเกณฑ์ในการพัฒนา สร้างเสริม สนับสนุน กำกับดูแล และติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

2) การนิเทศโดยใช้แบบติดตามผลการดำเนินงานโครงการ โรงเรียนแกนนำ จัดการเรียนร่วม โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดทำแบบประเมินตนเองเพื่อติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม มาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2550

3) การนิเทศโดยการจัดประชุมสัมมนาระดับภาค ปีละ 1 ครั้ง ในลักษณะ วิทยากรบรรยายให้ความรู้ นิทรรศการของโรงเรียนที่เป็นแบบอย่างได้ (The Best Practiced) ในการจัดการเรียนร่วม จัดแสดงนิทรรศการ แสดงผลการประเมินตนเอง การดำเนินงานการบริหารจัดการเรียนร่วม ความสำเร็จของการบริหารจัดการ และการเยี่ยมโรงเรียน เป็นต้น

1.5.2 การนิเทศติดตามประเมินผลการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

การนิเทศติดตามประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนจัดการเรียนร่วมเป็นภาระหลักและเป็นภาระสำคัญของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั้ง 5 แห่ง และหน่วยงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ที่รับผิดชอบดูแลการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัด คือ กลุ่มนิเทศและติดตามประเมินผลการจัดการศึกษา กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา กลุ่มนิเทศและแผน ซึ่งมีหน้าที่ในการนิเทศติดตามประเมินผลสถานศึกษา แต่รูปแบบวิธีการนิเทศติดตามประเมินผลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่ละแห่งอาจจะแตกต่างกันไปตามสภาพการทำงานและสภาพพื้นที่ แต่โดยทั่วไปแล้ว การนิเทศติดตามผลการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีลักษณะและรูปแบบดังนี้

1) การนิเทศโดยการจัดประชุมผู้บริหาร และ ครุภู่สอน รายงานสภาพปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียน การบริหารจัดการ โรงเรียนเรียนร่วม และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เช่น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นต้น

2) การนิเทศโดยตรงที่โรงเรียน โดยกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา หรือกลุ่มส่งเสริมการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ร่วมกับศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา และศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัด จัดทำปฏิทินการนิเทศ

3) การนิเทศโดยใช้แบบติดตามผลการดำเนินงาน โครงการ โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม

4) การนิเทศโดยใช้แบบตรวจเยี่ยมสถานศึกษาเชิงประเมิน โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

5) การนิเทศโดยใช้แบบนิเทศ ติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการ โครงสร้างชีวิต (SEAT)

6) การนิเทศโครงการตามความร่วมมือกับยูนิเซฟ การติดตาม โครงการนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

7) การนิเทศในรูปแบบฝึกอบรม ให้ความรู้โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม โดยให้ความรู้ให้คำแนะนำเรื่องต่าง ๆ แก่โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมตามแผนปฏิบัติงาน และตามที่โรงเรียนขอความร่วมมือ

1.6 วิจัยทางด้านการศึกษาพิเศษ

1.6.1 การทำวิจัยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ในระหว่างปี พ.ศ. 2545-2550 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีการจัดทำงานวิจัยทางด้านการศึกษาพิเศษตามลักษณะของการงาน เช่น การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียนที่มีปัญหาการเรียนรู้ ในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม และโรงเรียนครือข่ายเรียนร่วม เป็นต้น

1.6.2 การสนับสนุนให้ครู อาจารย์ หรือหน่วยงานอื่นทำการวิจัย

ในระหว่างปี พ.ศ. 2545-2550 ดำเนินการในลักษณะส่งเสริมให้ครูผู้สอนทำวิจัยในลักษณะให้ความรู้โดยการจัดอบรม การทำวิจัยในชั้นเรียน การวิจัยเชิงทดลอง การวิจัยแบบกลุ่ม ตัวอย่างเดียว และส่งเสริมให้ครูพัฒนางานวิจัยเพื่อเป็นผลงานทางวิชาการ เช่น การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ เป็นต้น นอกจากนี้ยังประสานให้โรงเรียนเป็นสถานที่ทดลองใช้ในการเครื่องมือ และเป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูล งานวิจัยของสถาบันทางการศึกษาต่าง ๆ เช่น มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา และนอกจากสถาบันทางการศึกษาข้างมีหน่วยงานอื่น เช่น สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด และองค์กรเอกชน เช่น องค์กรยูนิเซฟ เป็นต้น

1.7 ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

- 1) งานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในบางลักษณะงานมีความซ้ำซ้อนกับศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา และศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด
- 2) ศึกษานิเทศก์ของเขตพื้นที่การศึกษามีหลายกลุ่มงาน บางกลุ่มงานไม่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพิเศษ ทำให้การช่วยดูแล นิเทศ ติดตาม การเรียนการสอนเป็นไปได้น้อย
- 3) จำนวนโรงเรียนจัดการเรียนร่วมมีมาก แต่จำนวนศึกษานิเทศก์เพียงสำนักงานเขตพื้นที่น้อย ทำให้การนิเทศโรงเรียนทำได้ไม่ทั่วถึง
- 4) บทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไม่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนเฉพาะความพิการของรัฐ โรงเรียนเฉพาะความพิการขององค์กรเอกชน และโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีเด็กพิการเรียนร่วมอยู่ด้วย

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา และศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและผู้รับผิดชอบการให้บริการทางการศึกษาแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา และศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด มีดังนี้

2.1. ภาระหน้าที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการทางการศึกษาแก่คนพิการ

ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา และศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นสืบเนื่องจากพระราชบัญญัติพื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 โดยกระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำแผนการพัฒนาการศึกษาพิเศษ (ด้านคนพิการ) เมื่อ พ.ศ. 2537 ทั้งแผนระยะเร่งด่วน (ปีงบประมาณ 2538-2539) และแผนระยะที่ 8 (ปี พ.ศ. 2540-2544) โดยผู้แทนของคนพิการ ได้ร่วมในการจัดทำด้วย ซึ่งแผนดังกล่าวกำหนดให้จัดตั้งศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษาขึ้นอยู่ในสังกัดกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา (ปัจจุบันสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน) เพื่อทำหน้าที่ส่งเสริมการจัดการเรียนร่วมทุกระดับชั้นเรียน ตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา การจัดการศึกษาระบบโรงเรียน พัฒนาการกีฬา และนันทนาการ จ้างครุศาสตร์เสริม (ครุการศึกษาพิเศษ) พัฒนางานวิชาการ ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนการสอน ให้ทุนการศึกษา รวมทั้งทำงานวิจัยและส่งเสริมให้เอกชนพัฒนางานการศึกษาพิเศษ เป็นต้น ซึ่งศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษาได้จัดตั้งตามมติคณะกรรมการรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม

พ.ศ. 2542 มีจำนวน 13 ศูนย์ ตามเขตการศึกษา (ในขณะนั้น) ในภาคใต้มี 3 ศูนย์ กือ ศูนย์การศึกษา พิเศษเขตการศึกษา 2 ตั้งอยู่ที่อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 3 ตั้งอยู่ที่ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา และศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 4 ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง สำหรับศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 3 จังหวัดสงขลารับผิดชอบ 5 จังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย กือ จังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช พัทลุง และสงขลา ส่วนศูนย์การศึกษาพิเศษประจำ จังหวัดจัดตั้งขึ้นในจังหวัดที่ไม่ได้เป็นที่ตั้งศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา มีจำนวน 63 ศูนย์ โดย ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดพัทลุงตั้งอยู่ที่ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง และศูนย์การศึกษา พิเศษประจำจังหวัดสตูลตั้งอยู่ที่ อำเภอเมือง จังหวัดสตูล สำหรับศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 3 ทำหน้าที่เป็นศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดสงขลาด้วย

ก. บทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา มีดังนี้

- 1) วางแผน กำหนดนโยบาย และแผนงานการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ ให้ สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการแห่งชาติ และนำนโยบายระดับชาติไปปฏิบัติ
- 2) จัดทำ สร้างเสริมและประสานงาน การจัดทำโปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคลให้แก่ คนพิการ
- 3) จัดระบบส่งต่อคนพิการ ประสานงานและกำกับดูแลการจัดการศึกษาเพื่อคน พิการ ในเขตการศึกษาที่รับผิดชอบ
- 4) จัดระบบสนับสนุนการเรียนการสอน สิงขร์ อำนวยความสะดวก จัดสื่อ บริการ และ ความช่วยเหลืออื่นๆ รวมถึงการจัดครุภัณฑ์ สถานศึกษา และอาสาสมัคร แก่คนพิการและสถานศึกษา
- 5) วิจัยและพัฒนาหลักสูตร รูปแบบการศึกษา สิงขร์ อำนวยความสะดวก สื่อ อุปกรณ์ สำหรับคนพิการทุกประเภท
- 6) พัฒนาและฝึกอบรมบุคลากรที่จัดการศึกษาเพื่อคนพิการ
- 7) นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ
- 8) เป็นศูนย์ข้อมูล รวมทั้งจัดระบบข้อมูลข่าวสารสนับสนุนทางด้านการศึกษาเพื่อคนพิการ ระดับเขตการศึกษา
- 9) ประสานงานด้านการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 10) จัดทำและจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ
- 11) จัดทำรายงานการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ ในเขตพื้นที่การศึกษา
- 12) จัดการศึกษาระบบทั่วไป ตามอัธยาศัยเพื่อคนพิการ ในจังหวัดที่ศูนย์การศึกษา พิเศษเขตการศึกษาตั้งอยู่
- 13) จัดตั้งสาขาวิชาเขตเพื่อคนพิการ สำหรับสถานศึกษาเพื่อคนพิการ ในเขตบริการ

ข. บทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด มีดังนี้

- 1) ให้บริการช่วยเหลือรัฐบาลเริ่มหรือแกรกพบความพิการอันเป็นบริการสำคัญ อันดับแรกสำหรับคนพิการ
- 2) ให้บริการเตรียมความพร้อมเด็กพิการก่อนส่งเข้าเรียนในโรงเรียนเรียนร่วม หรือ โรงเรียนพิเศษเฉพาะความพิการ
- 3) บริการให้คำปรึกษาแก่พ่อแม่ ผู้ปกครองในการเลี้ยงดูบุตรหลานที่พิการ อันเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญสำหรับคนพิการ
- 4) ช่วยเหลือครูหรือนักครากรทางการศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม
- 5) เสริมความรู้ให้แก่ผู้ปกครองและชุมชน
- 6) บริการอื่นที่จำเป็นต่อการให้บริการการศึกษาสำหรับคนพิการ เป็นต้น

2.2 การส่งเสริมสถานศึกษาที่จัดการเรียนร่วม

ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา และศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมสถานศึกษาภาครัฐ และสถานศึกษาเอกชนที่จัดการเรียนร่วม โดยดำเนินการดังนี้

- 1) ให้บริการช่วยเหลือรัฐบาลเริ่มหรือแกรกพบความพิการ กระตุ้นพัฒนาการทักษะ 6 ด้าน ได้แก่ ทักษะกล้ามเนื้อมัดใหญ่ ทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็ก ทักษะทางวิชาการ ทักษะด้านการพูดและการใช้ภาษา ทักษะด้านการช่วยเหลือตนเอง ทักษะทางสังคม ให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ให้บริการเตรียมความพร้อมเด็กพิการก่อนส่งเข้าเรียนในโรงเรียนเรียนร่วม หรือโรงเรียนการศึกษาพิเศษ
- 2) ประสานงานกับโรงเรียนเฉพาะความพิการ ช่วยเหลือ สนับสนุนโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วม ในด้านการจัดอบรม สื่อ ด้านการนิเทศการเรียนการสอน ให้คำปรึกษาด้านการจัดทำแผนการสอน และแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล
- 3) ประสานงานการจัดการเรียนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยงานของกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงมหาดไทย รวมทั้งมูลนิธิ และหน่วยงานเอกชนต่าง ๆ เป็นต้น
- 4) บูรณาการงานจัดการเรียนร่วมในเขตพื้นที่ เช่นการจัดประชุมทางวิชาการประจำปี
- 5) จัดหา สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับเด็กพิการ โดยรวบรวมจากแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล จัดให้สื่อ/อุปกรณ์ที่เกี่ยวกับการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกประเภท
- 6) ช่วยเหลือครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม โดยจัดฝึกอบรมผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา

7) ดูแล ช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนแก่นำขั้นการเรียนร่วมทางด้านการศึกษา การจัดหาและให้ทุนการศึกษา

8) เป็นหน่วยงานที่ขึ้นทะเบียนผู้ให้บริการตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล บริการ คุปองการให้บริการทางการศึกษาตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

9) การส่งต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษไปยังโรงเรียนเรียนร่วม หรือโรงเรียนเฉพาะความพิการ

10) การนิเทศการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเรียนร่วม และโรงเรียนเฉพาะความพิการ

11) เป็นแหล่งค้นคว้า สำเนาซีดีรวมสำหรับเด็กตาบอด หนังสือเสียงระบบเดซี

12) ให้บริการต่างๆ เช่น กายภาพบำบัด และกิจกรรมบำบัด เป็นต้น รวมทั้งให้บริการอื่นที่จำเป็นต่อการให้บริการทางการศึกษาสำหรับคนพิการ

2.3 การส่งเสริมช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษนอกสถานศึกษา

1) บริการให้คำปรึกษาแก่พ่อแม่ ผู้ปกครองในการเลี้ยงดูบุตรหลานที่พิการ อันเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญสำหรับคนพิการ

2) ให้การดูแลผู้พิการในชุมชน โดย ทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะครอบครัว (individualized family service plan: IFSP) และ แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

3) ให้ความรู้แก่เด็กเจ็บป่วยเรื้อรังในโรงพยาบาล เช่น การจัดทำแผนการปฏิบัติการ การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะครอบครัว และ แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล เป็นต้น

4) ให้ความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษแก่ ผู้ปกครอง ชุมชนโดยการจัดอบรมให้ความรู้ด้านการช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

2.4 ระบบการส่งต่อคนพิการ

หลังจากให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยมุ่งเน้นการให้การกระตุ้นพัฒนาการทักษะทั้ง 6 ด้าน เพื่อเตรียมความพร้อมเด็กที่มีความต้องการพิเศษในการเข้าเรียน ในโรงเรียนเรียนร่วม หรือโรงเรียนเฉพาะความพิการ ศูนย์การศึกษาพิเศษจะทำหน้าที่ประสานงานกับ โรงเรียนการศึกษาพิเศษ หรือโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วม ในการรับเข้าเรียนเพื่อจัดการศึกษาตามความเหมาะสมของเด็กแต่ละบุคคล

2.5 การพัฒนาบุคลากรทางด้านการศึกษาพิเศษ

ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา และศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดเป็นหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่พัฒนาบุคลากรของโรงเรียนแก่นำขั้นการเรียนร่วม ในด้านการฝึกอบรม สัมมนา ด้านวิชาการ ให้ความรู้ด้านทักษะการสอน การจัดทำสื่อ เป็นต้น นอกจากนั้นยังฝึกอบรมให้ความรู้

ทางด้านการศึกษาพิเศษแก่ผู้ป่วยรองและชุมชนฝึกอบรมผู้ป่วยรอง ชุมชน โดยศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษาจัดฝึกอบรมปีละ ประมาณ 20 ครั้ง ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดฝึกอบรมปีละ ประมาณ 10 เรื่อง

2.6 การวิจัยทางด้านการศึกษาพิเศษ

2.6.1 การทำวิจัยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ระหว่างปี พ.ศ. 2545-2550 ศูนย์การศึกษาพิเศษทั้งสามแห่ง มีผลงานการทำวิจัย พัฒนาหลักสูตร รูปแบบการศึกษา สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และอุปกรณ์สำหรับคนพิการค่อนข้าง น้อย ศูนย์ละ 1-2 เรื่องต่อปี ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจจากการนิเทศติดตามประเมินผลการ ดำเนินงานของโรงเรียนจัดการเรียนร่วม และการวิจัยในชั้นเรียนของครุภัณฑ์ที่บ้านที่น้ำดื่ม และการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท

2.6.2 การสนับสนุนให้ครู อาจารย์ หรือหน่วยงานอื่นทำการวิจัย

ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา และศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดไม่ได้ จัดสรรงบประมาณเป็นทุนอุดหนุนการวิจัยเพื่อการส่งเสริมสนับสนุนให้หน่วยงานอื่นทำการวิจัย ทางด้านการศึกษาพิเศษ และทำวิจัยและพัฒนาหลักสูตร รูปแบบการศึกษา สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก ลักษณะ อย่างน้อยโรงเรียนละ 1-2 ครั้งต่อภาคเรียน โดยเฉพาะศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 3 จังหวัดสงขลา ได้กำหนดปฏิทินการนิเทศ สัปดาห์ละ 2 โรงเรียน แต่การนิเทศติดตามประเมินผลการ เรียนการสอนของศูนย์การศึกษาพิเศษ จะเน้นที่โรงเรียนแก่น้ำจัดการเรียนร่วมเป็นหลัก การนิเทศ การเรียนการสอนโรงเรียนแก่น้ำจัดการเรียนร่วมจะนิเทศการบริหารจัดการ โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม การจัดห้องเรียน การเรียนการสอน ด้านพัฒนาการเด็ก การให้คำแนะนำครุ ผู้ป่วยรอง เป็นต้น โดย ประสานงานกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในการออกแบบ

2.7 การนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการเรียนการสอนของสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนทางด้าน การศึกษาพิเศษ

ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา และศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด ได้มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการเรียนการสอนสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนทางด้านการศึกษาพิเศษอย่าง สม่ำเสมอ อย่างน้อยโรงเรียนละ 1-2 ครั้งต่อภาคเรียน โดยเฉพาะศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 3 จังหวัดสงขลา ได้กำหนดปฏิทินการนิเทศ สัปดาห์ละ 2 โรงเรียน แต่การนิเทศติดตามประเมินผลการ เรียนการสอนของศูนย์การศึกษาพิเศษ จะเน้นที่โรงเรียนแก่น้ำจัดการเรียนร่วมเป็นหลัก การนิเทศ การเรียนการสอนโรงเรียนแก่น้ำจัดการเรียนร่วมจะนิเทศการบริหารจัดการ โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม การจัดห้องเรียน การเรียนการสอน ด้านพัฒนาการเด็ก การให้คำแนะนำครุ ผู้ป่วยรอง เป็นต้น โดย ประสานงานกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในการออกแบบ

2.8 ปริมาณเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่ได้รับการศึกษา

จากปี พ.ศ. 2545 ซึ่งเป็นปีแรกที่เริ่มแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ จนกระทั่งสิ้นสุดระยะเวลาตามแผนในปี พ.ศ. 2549 คนพิการหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษใน 3 จังหวัด ที่เป็นพื้นที่ศึกษาวิจัยพบว่า ทุกจังหวัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้นตามเป้าหมายที่วางไว้ คือ เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 15 ต่อปี และมีโอกาสได้รับการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นไป ทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น โดยเฉพาะเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกาย เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และ เด็กขอทิสติก

2.9 ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ

1) ลักษณะงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในบางลักษณะงานมีความซ้ำซ้อนกับศูนย์การศึกษาพิเศษและการศึกษา และศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัด

2) บุคลากรของศูนย์การศึกษาพิเศษมีน้อย โดยเฉพาะศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด มีบุคลากรไม่เพียงพอ กับภาระงาน เพราะมีภาระงานประจำมาก ทั้งการส่งเสริมดูแลการเรียนการสอน ในโรงเรียนเรียนร่วม การส่งเสริมช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษนอกสถานศึกษา และงานโครงการอื่น ๆ ที่เป็นนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระทรวงศึกษาธิการ

3) ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนแหน่งจัดการเรียนร่วมบางแห่ง ยังไม่เข้าใจ และขาดความชัดเจนในการบริหารจัดการการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ทำการส่งเสริมช่วยเหลือ และดูแลเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ขาดความชัดเจนและต่อเนื่อง

4) ผู้ปกครองเด็กที่มีความต้องการพิเศษส่วนหนึ่งไม่ยอมรับ และไม่เข้าใจว่าบุตรหลานของตนเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์โรงเรียนเฉพาะความพิการ

โรงเรียนเฉพาะความพิการ เป็นสถานศึกษาในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ที่ตั้งอยู่ในเขตจังหวัดสงขลา มี 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนสงขลาพัฒนาปัญญา และ โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดสงขลา ส่วนจังหวัดสตูล และจังหวัดพัทลุง ไม่มีโรงเรียนเฉพาะความพิการ

โรงเรียนสงขลาพัฒนาปัญญา เป็นโรงเรียนเฉพาะความพิการสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางตาปัญญา ตั้งอยู่ที่ตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เดิมเป็นศูนย์ส่งครรภ์บุตรคลปัญญา อ่อนภาคใต้ จังหวัดสงขลา ของมูลนิธิช่วยคนปัญญาอ่อนแห่งประเทศไทย ในพระบรม

ราชบุรีปัจัมภ์ ได้จัดตั้งขึ้น ในปีพ.ศ. 2529 ต่อมาในปี พ.ศ. 2535 ศูนย์ส่งเสริมที่นักศึกษาปัจญญาอ่อน ภาคใต้ ได้ขอจัดตั้งเป็นโรงเรียนเอกชน ประเภทการศึกษาพิเศษ กลุ่ม ก มาตรา 15 (3) โดยใช้ชื่อว่า "โรงเรียนสงขลาพัฒนาปัจญญา" และในปี พ.ศ. 2536 ในวาระสามามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ครบ 5 รอบ ของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ มุลนิธิฯ ได้น้อมเกล้าฯ ถวายโรงเรียนสงขลา พัฒนาปัจญญา เพื่อเป็นพระราชกุศล โดยให้กระทรวงศึกษาธิการรับไปดำเนินการจัดการศึกษาเป็น โรงเรียนของรัฐบาล สังกัดกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่ง กระทรวงศึกษาธิการก็ได้ประกาศจัดตั้งเป็นโรงเรียนของรัฐบาล เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2536 ปัจจุบันโรงเรียนสงขลาพัฒนาปัจญญา เป็นโรงเรียนประเภทประจำและไปกลับ รับนักเรียนทั้งหญิง และชายอายุระหว่าง 6 - 15 ปีที่มีความบกพร่องทางสติปัจญญา ไม่มีความพิการซ้อนอย่างอื่นที่เป็น อุปสรรคต่อการศึกษา มีความพร้อมที่จะเรียนและสามารถช่วยเหลือตนเองได้

โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดสงขลา เป็นโรงเรียนเฉพาะความพิการสำหรับเด็กที่มีความ บกพร่องทางการได้ยิน ตั้งอยู่ที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เดิมชื่อ "โรงเรียนสอนคนหู หนวกสงขลา" ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้จัดตั้งขึ้นเป็นโรงเรียนหูหนวกประจำภาคใต้ โดยเริ่มรับ นักเรียนเข้าเรียนในปี พ.ศ. 2517 ต่อมาในปี พ.ศ. 2521 กระทรวงศึกษาธิการได้มีประกาศให้เปลี่ยน ชื่อ เป็น "โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดสงขลา"

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาของ โรงเรียนเฉพาะความพิการมีดังนี้

3.1 ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียน

ระหว่างปี พ.ศ. 2545-2550 โรงเรียนโสตศึกษาสงขลา ได้รับการบรรจุบุคลากรเพิ่ม จำนวน 2 คน เป็นครุวิชาเอกคอมพิวเตอร์ 1 คน และวิชาเอกวิทยาศาสตร์ 1 คน เช่นเดียวกันกับ โรงเรียนสงขลาพัฒนาปัจญญา ที่ได้รับการบรรจุบุคลากรเพิ่ม 2 คน เป็นครุวิชาเอกภาษาไทยปี 1 คน และ วิชาเอกคอมพิวเตอร์ 1 คน ปัจจุบันโรงเรียนโสตศึกษาสงขลา มีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 40 คน และพนักงานราชการ จำนวน 4 คน และมีนักเรียน จำนวน 308 คน คิดเป็นสัดส่วนครู : นักเรียน ในอัตราส่วน 1:8 ซึ่งมีจำนวนตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ กำหนดสัดส่วนครู : นักเรียน ไว้ในอัตราส่วน 1:8 แต่ต่ำกว่าเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา จำนวน 1:5 ส่วนโรงเรียนสงขลาพัฒนาปัจญญา มีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 25 คน และ พนักงานราชการ จำนวน 12 คน จำนวนนักเรียน 301 คน คิดเป็นสัดส่วนครู : นักเรียน ในอัตราส่วน 1:8 ซึ่งมีจำนวนตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ต่ำกว่าเกณฑ์ของ

ก.ก.ศ. ที่กำหนดสัดส่วนครู : นักเรียน ไว้ในอัตราส่วน 1:4 จากข้อมูลครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนเฉพาะความพิการทั้ง 2 โรงเรียนในช่วงปีที่ศึกษา การบรรจุบุคลากรทางการศึกษาพิเศษมีเพียง 1 คน ซึ่งจัดอยู่ในระดับน้อย

3.2 การพัฒนานักศึกษา

โรงเรียนเฉพาะความพิการทั้ง 2 โรงเรียนมีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ทางด้านการศึกษาพิเศษ และพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทางด้านวิชาการอื่น ๆ โดยการให้เข้าร่วมประชุมสัมมนา โดยเฉลี่ยบุคลากรเข้ารับการอบรมอย่างน้อยคนละ 1 ครั้งต่อปี

นอกจากนี้โรงเรียนเฉพาะความพิการทั้ง 2 โรงเรียนได้ให้ครูไปศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น หรือพัฒนาให้ได้ไปประกอบวิชาชีพ เช่น ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ประกาศนียบัตรบัณฑิตการศึกษาพิเศษเพิ่มขึ้นทุกปี

3.3 อาคารสถานที่

ระหว่างปี พ.ศ. 2545-2550 โรงเรียนโสดศึกษาสงขลา และโรงเรียนสงขลาพัฒนาปัญญา ได้รับงบประมาณค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ในการก่อสร้างอาคารเรียนและอาคารประกอบต่าง ๆ จนปัจจุบันมีอาคารเรียนและอาคารประกอบ เพียงพอต่อการดำเนินงานของโรงเรียน ทั้งในด้านการจัดชั้นเรียน อาคารสำหรับจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ห้องประชุม อาคารเอนกประสงค์ เป็นต้น

3.4 สื่อ และ อุปกรณ์การเรียนการสอน

โรงเรียนโสดศึกษาสงขลา และโรงเรียนสงขลาพัฒนาปัญญา มีสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน ทั้งที่ได้รับการสนับสนุนจากสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และบางส่วนโรงเรียนจัดทำโครงการฝึกอบรมด้านการจัดทำสื่อการเรียนการสอนให้กับบุคลากรเพื่อประโยชน์โดยตรงกับผู้เรียน หรือจัดหาเอง โดยการนำเศษวัสดุที่เหลือใช้มาจัดทำสื่อการเรียนการสอน ทำให้มีสื่อการเรียนการสอนเพียงพอต่อการเรียนการสอนของโรงเรียน

3.5 การจัดทำคู่มือการเรียนการสอน

โรงเรียนเฉพาะความพิการ ได้จัดทำหลักสูตรแกนกลางร่วมกันที่สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนในระดับสถานศึกษาทั้ง 2 โรงเรียน ได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา คู่มือการจัดการเรียนการสอน และแผนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียน และเหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน

3.6 การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

โรงเรียนเฉพาะความพิการทั้ง 2 โรงเรียนจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลสำหรับนักเรียนพิการทุกคน โดยการจัดประชุมผู้ที่เกี่ยวข้อง อาธิ แพทย์เฉพาะทาง ผู้บริหาร โรงเรียน นักจิตวิทยา ครุการศึกษาพิเศษ และผู้ปกครอง เป็นต้น ร่วมกันวางแผนการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับความต้องการจำเป็น และมีการประชุมร่วมประเมินและทบทวนแผนปีละ 1 ครั้ง

3.7 การประชาสัมพันธ์

การประชาสัมพันธ์การจัดการเรียนการสอน และเผยแพร่ผลงานของโรงเรียนเฉพาะความพิการ ได้ดำเนินการอย่างกว้างขวางทั้งในระดับตัวสังกัดส่วนกลาง และระดับสถานศึกษา โดยมีรูปแบบและวิธีการประชาสัมพันธ์ ที่หลากหลาย เช่น ทำเวปไซด์ การประชาสัมพันธ์ทางวิทยุกระจายเสียง ทำแผ่นพับและเอกสารเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับเด็กพิการ การเผยแพร่องค์งานวิจัย และการจัดทำวิดีทัศน์ เป็นต้น

3.8 การนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการเรียนการสอน

การนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการเรียนการสอนของโรงเรียนโสตศึกษาสงขลา และโรงเรียนสงขลาพัฒนาปัญญา จากสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามที่สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษขอข้อมูลมา เนื่องปีละ 1 ครั้ง ส่วนใหญ่จะเป็นการติดตามการดำเนินงานทางเอกสาร

3.9 การวิจัยทางการศึกษาพิเศษ

3.9.1 ผลงานวิจัยทางด้านการศึกษาพิเศษ

ระหว่างปี พ.ศ. 2545-2550 โรงเรียนเฉพาะความพิการทั้งสองโรงเรียนส่งเสริมให้ครูผู้สอนทำวิจัยและเข้ารับการฝึกอบรมทั้งที่โรงเรียนจัดทำโครงการเองและเข้ารับการอบรมที่จัดโดยหน่วยงานอื่น เพื่อพัฒนางานด้านวิชาการทางด้านการศึกษาพิเศษและพัฒนาการเรียนการสอน เช่น สื่อการเรียนการสอน รูปแบบและวิธีการสอน เป็นต้น โดยโรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดสงขลามีผลงานการวิจัยทางด้านการศึกษาพิเศษของครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 15 เรื่อง ส่วนใหญ่ถูกเผยแพร่เป็นงานวิจัยในชั้นเรียน ส่วนโรงเรียนสงขลาพัฒนาปัญญามีผลงานวิจัยประมาณ 45 เรื่อง และส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยในชั้นเรียน เช่นเดียวกัน ซึ่งส่วนหนึ่งครูได้พัฒนาเป็นผลงานทางวิชาการเพื่อขอเลื่อนวิทยาฐานะ

3.9.2 การสนับสนุนให้ครูอาจารย์หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทำการวิจัยทางด้านการศึกษาพิเศษ

ระหว่างปี พ.ศ. 2545-2550 โรงเรียนเฉพาะความพิการทั้งสองโรงเรียนได้ร่วมมือและสนับสนุนหน่วยงานอื่นให้ทำการวิจัย โดยโรงเรียนสงขลาพัฒนาปัญญา มีการส่งเสริมในการ

ทำงานวิจัย จำนวน 7 เรื่อง ส่วนโรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดสงขลา ปีละ 1-2 เรื่อง โดยการให้ข้อมูล โรงเรียนเป็นข้อมูลงานในงานวิจัย และนักเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยของหน่วยงานต่าง ๆ เช่น เป็นกลุ่มตัวอย่างงานวิจัยเรื่องการใช้สื่อเด็กสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ของ นักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นต้น

3.10 การเรียนร่วม

ในแต่ละปีการศึกษา โรงเรียนสงขลาพัฒนาปัญญาจะส่งนักเรียนไปเรียนร่วมในโรงเรียนต่าง ๆ ดังนี้ ปีการศึกษา 2546 จำนวน 4 คน ปีการศึกษา 2547 จำนวน 4 คน ปีการศึกษา 2548 จำนวน 1 คน ปีการศึกษา 2549 จำนวน 1 คน ปีการศึกษา 2550 จำนวน 4 คน ปีการศึกษา 2551 จำนวน 2 คน สำหรับโรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดสงขลาไม่มีนักเรียนเข้าเรียนร่วมในระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน แต่จะเข้าเรียนร่วมในระดับประกาศนียบัตร และระดับอุดมศึกษา

3.11 การศึกษาต่อของนักเรียน

นักเรียนโรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดสงขลา มีโอกาสในการศึกษาต่อในระดับชั้งชั้นที่ 3-4 ระดับอุดมศึกษา และ ในระดับที่สูงขึ้น เนื่องจากนักเรียนโรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดสงขลา มีความ บกพร่องทางการได้ยิน เมื่อมีล้านภาษาเมืองสามารถเรียนร่วมได้ในระดับที่สูงขึ้น เช่น สามารถศึกษา ต่อที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา วิทยาลัยราชสุคุม มหาวิทยาลัยหิถุ ได้ ประมาณปีละ 20 % ของนักเรียนในโรงเรียน

3.12 ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานของโรงเรียนเฉพาะความพิการ

นักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด ทำให้ต้องอยู่ ประจำหอพัก ทำให้เด็กขาดความอบอุ่นจากครอบครัว และเมื่อถึงเวลาที่ผู้ปกครองรับกลับบ้าน เช่น วันหยุดสุดสัปดาห์ หรือปีคภาคการศึกษา ก็ต้องอาศัยความสะอาดในเรื่องเวลา ในเรื่องอาชีพ และ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางของผู้ปกครองในการรับและส่ง เช่น ผู้ปกครองมาส่งซักว่ากำหนดเวลา สัปดาห์เนื่องจากไม่มีค่าโดยสาร ทำให้นักเรียนขาดความต้องเนื่องในทางการศึกษา

ตอนที่ 4. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม

ตามที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศให้ปี พ.ศ. 2542 เป็นปีการศึกษาสำหรับคนพิการ โดยมีนโยบายหลักในการเร่งขยายบริการการศึกษาเพื่อคนพิการ ให้คนพิการที่ต้องการเรียนต้องได้ เรียน โดยคำนึงถึงความเสมอภาคในโอกาสเข้ารับบริการการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายตามความ

เหมาะสม โรงเรียนในระดับประถมศึกษา (ช่วงชั้นที่ 1-2) เริ่มให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาให้แก่เด็กพิการ มีการรับเด็กพิการเข้าเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติมากขึ้น จนกระทั่งในปี พ.ศ.2547 กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายในการสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วม จึงได้จัดทำโครงการโรงเรียนแغانนำจัดการเรียนร่วมขึ้น โดยกำหนดจำนวนโรงเรียนแغانนำจัดการเรียนร่วมในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา และหลักเกณฑ์วิธีการคัดเลือกโรงเรียนแغانนำจัดการเรียนร่วม ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด และมอบหมายให้เขตพื้นที่การศึกษาคัดเลือกโดยโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนแغانนำจัดการเรียนร่วม จะต้องมีบุคลากรหน้าที่ ดังนี้

1. กำหนดยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียน ให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวง
 2. จัดทำข้อมูลและสารสนเทศของโรงเรียนอย่างเป็นระบบและเป็นปัจจุบัน
 3. พัฒนาบุคลากร ในโรงเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษ
 4. คัดกรองนักเรียนที่มีความบกพร่องที่ต้องการการศึกษาพิเศษในโรงเรียน
 5. จัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลให้แก่นักเรียนที่มีความบกพร่องที่ต้องการการศึกษาพิเศษ
 6. จัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของนักเรียนที่มีความบกพร่องที่ต้องการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล
 7. ปรับสภาพเวดล้อม บรรยายกาศ จัด/ส่งเสริมให้นักเรียนได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกความสะดวก สื่อ บริการความช่วยเหลืออื่นๆ ให้ทางการศึกษาตามความต้องการตามความจำเป็นของเด็กบุคคล
 8. วิจัยและพัฒนากระบวนการเรียนรู้นักเรียนที่มีความบกพร่องที่ต้องการการศึกษาพิเศษในโรงเรียน
 9. นิเทศ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนแغانนำจัดการเรียนร่วม สร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียน โครงการโรงเรียนแغانนำจัดการเรียนร่วม
- ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาของโรงเรียนแغانนำจัดการเรียนร่วม มีดังนี้

4.1 การกำหนดกรอบแนวคิดและยุทธศาสตร์ในการจัดการศึกษาพิเศษของโรงเรียน

โรงเรียนแغانนำจัดการเรียนร่วมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 โรงเรียน ส่วนใหญ่ได้จัดทำกรอบแนวคิด วิสัยทัศน์และกำหนดยุทธศาสตร์ในดำเนินงานการจัดการเรียนร่วม แต่ในการปฏิบัติงานจริงส่วนใหญ่โรงเรียนจะดำเนินงานตามกรอบนโยบายของต้นสังกัดกำหนด ตัวอย่างกรอบแนวคิดของโรงเรียนต่าง ๆ มีดังนี้

- จัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างทั่วถึง และใช้หลักการบริหารจัดการโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT framework) และการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (school-based management)
- ผู้เรียนมีความแตกต่างกัน เด็กทุกคนสามารถพัฒนาได้ตามศักยภาพ หากมีการจัดระบบการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับความต้องการจำเป็นแต่ละคน ให้นักเรียนมีโอกาส และสิทธิในการศึกษาแล้วเรียนเท่าเทียมกัน โดยส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนตามความสามารถและตามความถนัด
- พัฒนาศักยภาพการเรียนของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษทุกกลุ่มสาระตามศักยภาพ และส่งเสริมความสามารถพิเศษของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้เต็มศักยภาพ นำกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เป็นพื้นฐานในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีความสุข
- จัดการศึกษาให้แก่บุคคลพิการและผู้ด้อยโอกาสอย่างเท่าเทียมและมีคุณภาพเพื่อให้ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาสพัฒนาตนเอง ได้เต็มศักยภาพ
- ให้การศึกษาภาคบังคับแก่เด็กและเยาวชนพิการทุกประเภท จัดการเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติ และจัดบริการการศึกษาที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ
- มุ่งส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม จัดการศึกษาโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดีมีวิถีตามหลักศาสนา มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับวัย นักเรียนเรียนร่วมผ่านเกณฑ์การพัฒนาสมรรถภาพตามแผนการจัดการศึกษา เคาะบุคคลร้อยละ 60 เด็กด้อยโอกาส มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนของหลักสูตรร้อยละ 80
- มุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทั้งเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้เป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข โดยมุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนทุกคนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่โรงเรียนกำหนด
- จัดการเรียนร่วมในกลุ่มสาระที่เรียนร่วมได้ เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาศิลปะ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจัดสอนเสริมในบางกลุ่มสาระวิชา เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ และกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาต่างประเทศ

4.2 การคัดกรองนักเรียนที่มีความบกพร่อง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดฝึกอบรมครุภู่สอน โรงเรียนแก่นนำจัดการเรียนร่วมเพื่อฝึกอบรมการคัดกรองเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยใช้แบบคัดกรอง KUS-SI Rating Scale: ADHD/LD/Autism (PDDs) แต่แบบคัดกรองดังกล่าวการเปลี่ยนแปลงใช้กับเด็กอายุ 6 ปี - 13 ปี 11 เดือน ทำให้รายการในแบบคัดกรองบางรายการไม่เหมาะสมในการคัดกรองเด็กที่มีอายุกิน 14 ปีขึ้นไป หรือนักเรียนที่เรียนอยู่ในระดับช่วงชั้นที่ 4 นอกจากนั้น โรงเรียนได้ดำเนินการคัดแยกประเภทเด็กพิการโดยใช้แบบคัดกรองในการแยกประเภทความพิการทั้ง 9 ประเภท เพื่อให้ทราบถึงลักษณะความพิการอย่างแท้จริง พร้อมทั้งส่งต่อเด็กพิการให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงเรียนเฉพาะความพิการทางการศึกษา และ โรงเรียนเรียนร่วม โดยคำนึงถึงสภาพความพิการ และภูมิลำเนาของเด็กและผู้ปกครอง

4.3 การจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลให้แก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

ครุภู่สอนในโรงเรียนได้วางแผนร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลให้กับนักเรียนที่มีความบกพร่องทุกคน เพื่อพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นรายบุคคล โรงเรียนเฉพาะความพิการทั้ง 2 โรงเรียนจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลสำหรับนักเรียนพิการทุกคน โดยการจัดประชุมผู้ที่เกี่ยวข้อง อาทิ แพทย์เฉพาะทาง ผู้บริหาร โรงเรียน นักจิตวิทยา ครุการศึกษาพิเศษ และผู้ปกครอง เป็นต้น ร่วมกันวางแผนการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับความต้องการจำเป็น และมีการประชุมร่วมประเมินและทบทวนแผนปีละ 1 ครั้ง มีการปรับแผนการจัดการศึกษาหากแผนที่วางไว้ไม่มีความเหมาะสม

4.4 การปรับสภาพแวดล้อม บรรยายกาศ จัด/ส่งเสริมให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับสิ่งอำนวย- ความสะดวก สื่อ บริการความช่วยเหลืออื่นๆ ในการจัดการศึกษาตามความต้องการตามความจำเป็น ของแต่ละบุคคล

โรงเรียนแก่นนำเรียนร่วมส่วนใหญ่มีการปรับสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนค่อนข้างน้อย เช่น การจัดห้องเรียนเสริมวิชาการ จัดห้องเรียนคู่บ้าน เนื่องจากนักเรียนเรียนร่วมส่วนใหญ่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ และ โรงเรียนส่วนใหญ่มีงบประมาณน้อย และจำเป็นต้องพัฒนาทางด้านอื่น ๆ ควบคู่กันไป ส่วนการจัดบรรยายกาศเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษก็เป็นไปได้น้อยเช่นกัน เนื่องจากโรงเรียนมีห้องเรียนที่จำกัด การมีห้องเฉพาะเพื่อการสอนช่องเสริม หรือมีห้องเสริมวิชาการ หรือตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลจึงเป็นไปได้น้อย ส่วนใหญ่นักเรียนจะได้รับการช่วยเหลือด้านการเรียนในความเรียน การพัฒนาทางด้านการเรียนรู้ของนักเรียนจึงไม่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น

4.5 บุคลากรทางการศึกษาพิเศษของโรงเรียน

4.5.1 การบรรจุบุคลากรทางการศึกษาพิเศษ หรือจ้างบุคลากรเพิ่ม

ตั้งแต่เข้าร่วมโครงการแกนนำเรียนร่วม โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมทุกโรงเรียน ไม่ได้รับการบรรจุบุคลากรทางการศึกษาเพิ่มนี้องจากไม่มีอัตรากำลัง และไม่ได้รับงบประมาณเพื่อจ้างครุการศึกษาพิเศษเพิ่มเติม ยกเว้น โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมบางโรงเรียนที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานและองค์กรการกุศลอื่น เช่น มูลนิธิอหิ划กไทย มูลนิธิธรรมิกชนเพื่อคนตาบอดในประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจ้างครุประจำห้องเรียน คุณานุ ครุเตวินวิชาการ และลูกจ้างชั่วคราว การที่โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมไม่ได้รับการบรรจุบุคลากรทางการศึกษาเพิ่ม ทำให้โรงเรียนมีครุไม่ครบชั้น ไม่สามารถดูแลเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้ทั่วถึง และไม่มีครุที่มีความรู้ความเข้าใจ และความเชี่ยวชาญทางด้านการจัดการเรียนการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

4.5.2 เงินเพิ่มพิเศษสำหรับครุการศึกษาพิเศษ

ครุที่มีวุฒิทางการศึกษาพิเศษ หรือที่ผ่านการอบรมหลักสูตร “การฝึกอบรมครุสอนการศึกษาพิเศษ” เมื่อสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ จำนวน 18 คาบต่อสัปดาห์ จะได้รับเงินเพิ่มพิเศษสำหรับครุการศึกษาพิเศษ (พ.ค.ศ.) แต่ครุของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมส่วนใหญ่ ที่มีคุณสมบัติข้างต้น ไม่ได้รับเงินเพิ่มพิเศษดังกล่าว เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาทางการเรียนรู้ บางรายยังไม่มีเอกสารรับรองจากแพทย์เนื่องจากการกำหนดในการนัดจากโรงพยาบาลที่มีระยะการนัดนาน ทำให้ขึ้นไม่สามารถจดทะเบียนเป็นคนพิการได้ ทำให้ครุไม่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดในกฎกระทรวงซึ่งไม่สามารถเบิกเงินเพิ่มพิเศษได้

4.5.3 การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาพิเศษโรงเรียน

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ได้พัฒนาหลักสูตร “การฝึกอบรมครุสอนการศึกษาพิเศษ” ซึ่งเป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นเพื่อพัฒนาความรู้ทางการศึกษาพิเศษให้แก่ครุที่รับผิดชอบจัดการเรียนการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนร่วม นอกจากนี้หน่วยงานต่าง ๆ เช่น ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เป็นต้น ได้ขับอบรม ประชุม สัมมนาให้แก่ผู้บริหาร ครุและบุคลากรในเรื่องต่าง ๆ ที่จำเป็นในการจัดการเรียนร่วม เช่น การจัดทำสื่อการเรียนการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล การจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล ลักษณะเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การคัดแยกเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การจัดทำวิจัยในชั้นเรียน เป็นต้น นอกจากนี้ครุผู้สอนยังได้รับการสนับสนุนด้านการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เช่น ศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต และในระดับปริญญาด้วย

4.6 การได้รับการสนับสนุนด้านการจัดการเรียนการสอนจากหน่วยงานต่าง ๆ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่ในการกำกับดูแล และส่งเสริมการดำเนินงานของโรงเรียนแก่นำจัดการเรียนร่วมทางด้านการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรด้านวิชาการ เทคนิคการสอน และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานการศึกษาพิเศษ การแจกจ่ายเอกสาร หนังสือ สื่อ วิดิทัศน์ที่ได้รับมาจากสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ และการนิเทศติดตามประเมินผลการดำเนินงาน เป็นต้น นอกจากนี้โรงเรียนแก่นนำจัดการเรียนร่วมยังได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

4.6.1 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ได้จัดสรรงบประมาณให้โรงเรียนโครงการโรงเรียนแก่นนำจัดการเรียนร่วม โรงเรียนละ 10,000 บาทต่อปี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้มแข็งด้านการบริหารจัดการเรียนร่วมตามโครงสร้างซีพี และการบริหารจัดการห้องระบบโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (school based management) และให้โรงเรียนจัดทำแผนงาน/โครงการ โรงเรียนแก่นนำจัดการเรียนร่วม โดยเน้นการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนพิการเรียนร่วม ด้วยหลักในการพัฒนานักเรียน พิการเรียนร่วมด้วยรูปแบบที่เหมาะสมที่จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น รวมทั้งกิจกรรมอื่น ๆ ที่สอดคล้อง การจัดสรรงบประมาณในการจ้างครูประจำห้องเรียนคู่ชั้นนา เพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้เรียนในโรงเรียนทั่วไปใกล้บ้าน เพื่อสนองตอบต่อความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษาของประชากรในวัยเรียน กลุ่มเด็กอหิสติก รวมทั้งกลุ่มที่โครงสร้างของสมองมีการทำงานที่แตกต่างของปกติ อย่างกลุ่มเด็กอหิสติกและกลุ่มอาการไอกลีเคียง เช่น เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ สมาร์ตสัน พัฒนาการช้า มีความพิการซ้ำซ้อนที่มีกลุ่มอาการอหิสติก/บกพร่องทางการเรียนรู้/สมาร์ตสันร่วมด้วย นอกจากนี้ยังทำหน้าที่ในการส่งเสริมและสร้างขวัญกำลังใจแก่ครู การศึกษาพิเศษ ได้แก่ การขออนุมัติเบิกเงิน พ.ค.ศ. การให้ทุนการศึกษาศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต และระดับปริญญาโท

4.6.2 ศูนย์การศึกษาพิเศษและการศึกษา

ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษาได้จัดสรรงบประมาณให้โรงเรียนแก่นนำจัดการเรียนร่วม เพื่อส่งเสริมพัฒนาการจัดการเรียนร่วม งบอุดหนุนรายหัว งบคูปองตามแผนการจัดการศึกษา เอกพะบุคคล ให้การฝึกอบรมการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล การคัดกรองเด็ก การสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ แจกจ่ายสื่อต่าง ๆ เช่น บัตรภาพ บัตรคำ กระดานสื่อสาร กระดานผสาน คำ แท่งหลักนับเลข สิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษา หนังสือ คู่มือ เกม จัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุ และการนิเทศการเรียนการสอน

4.6.3 สูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด

สูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดได้ให้การสนับสนุนงบประมาณ เอกสาร สื่อ ให้ การฝึกอบรมพัฒนาบุคลากร คุปองตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล หนังสือ คู่มือ เกม งบประมาณในการจัดซื้อวัสดุ และมีการนิเทศติดตาม

นอกจากนี้ยังได้รับการสนับสนุน สร้างเสริมจากหน่วยงานอื่น ๆ เช่น

1) สมาคมผู้ประกอบธุรกิจสื่อ (ไทย) และมูลนิธิอหิ划กไทย สำรวจความต้องการ ห้องเรียนคู่ขนานและรายชื่อผู้เรียน จัดทำข้อเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจัด ห้องเรียนในพื้นที่จังหวัดต่าง ๆ เพื่อผลักดันในการขอสนับสนุนงบประมาณในการจ้างครุและ สนับสนุนงานวิชาการ

2) โรงพยาบาลต่าง ๆ ให้ความช่วยเหลือในการตรวจระดับสติปัญญาผู้เรียน คัดกรองเด็ก ที่มีความต้องการพิเศษ ช่วยเหลือด้านจิตบำบัด

3) มูลนิธิคุณพุ่ม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ให้ความช่วยเหลือในการคัดกรองเด็กอหิ 划ก เด็กสมาชิกสั้น เด็กที่มีบกพร่องทางการเรียนรู้ ให้การฝึกอบรม สนับสนุนงบประมาณในด้านสื่อการ เรียนการสอน ถึงจำนวนความลักษณะ เครื่องคอมพิวเตอร์ และงบประมาณในการปรับปรุงห้องเรียน

4) สูนย์การศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา จัดฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการจัด การศึกษาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ให้คำแนะนำในการจัดการศึกษา

5) โรงเรียนการศึกษาคนตาบอดธรรมศาสตร์ใหญ่ โดยมูลนิธิธรรมวิทยาเพื่อคนตาบอด แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์สนับสนุนคู่สื่อเรียนวิชาการเพื่อคุณภาพเด็กเรียนที่มีความบกพร่อง ทางการเห็นและสายตาเดือนรง การจัดทำสื่อ หนังสืออักษรเบรลล์ อุปกรณ์การสอนสำหรับเด็กตาบอด และสายตาเลือนรง

6) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น สำนักงานเทศบาล องค์กรบริหารส่วนจังหวัด องค์กรบริหารส่วนตำบล ให้การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ เช่น คอมพิวเตอร์ สนับสนุนงบประมาณในการจ้างครุ

7) ผู้ประกอบ ในการให้ความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจในการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการ พิเศษ

4.7 การนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการเรียนการสอน

โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมจะได้รับการนิเทศ ประเมินผลการเรียนการสอนจาก ส่วนกลาง (กระทรวงศึกษาธิการ หรือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน) ในลักษณะการ จัดประชุม และเยี่ยมโรงเรียน มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการเรียนการสอนจากสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา สูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา และสูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด และได้รับ

การนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการเรียนการสอนจากโรงเรียนของตนเองเป็นประจำ โดยการให้ฝ่ายวิชาการนิเทศการจัดการเรียนการสอน การเขียนแผนการสอน และการจัดทำวิจัยชั้นเรียน เป็นต้น

4.8 การวิจัยทางด้านการศึกษาพิเศษ

4.8.1 ผลงานวิจัยทางด้านการศึกษาพิเศษ

ระหว่างปี พ.ศ. 2545-2550 โรงเรียนแก่นนำจัดการเรียนร่วมส่วนใหญ่ ไม่ได้จัดทำวิจัยทางด้านการศึกษาพิเศษ เพราครุและบุคลากรทางการศึกษาพิเศษมีภาระงานมาก เช่น ปัญหาครูไม่ครบชั้น ครูและบุคลากรทางการศึกษาพิเศษของโรงเรียนไม่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาพิเศษเพียงพอ ครูขาดความรู้และทักษะด้านการวิจัย และขาดงบประมาณในการทำวิจัย มีส่วนน้อยที่มีผลงานการวิจัยขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการวิจัยในชั้นเรียน และผลงานทางวิชาการ เช่น การพัฒนาทักษะการคิดคำนวณเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการบวกและการคูณที่มีการทดลองเป็นต้น

4.8.2 การสนับสนุนให้ครูอาจารย์หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทำการวิจัยทางด้านการศึกษาพิเศษ

ระหว่างปี พ.ศ. 2545-2550 โรงเรียนแก่นนำจัดการเรียนร่วมได้ให้ความร่วมมือ และสนับสนุนหน่วยงานอื่นให้ทำการวิจัย โดยการให้ข้อมูลโรงเรียนเป็นข้อมูลงานวิจัย และนักเรียน เป็นกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยของหน่วยงานต่าง ๆ เช่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เป็นต้น นอกจากนี้โรงเรียนได้จัดโครงการฝึกอบรมเอง และให้ครูเข้ารับการอบรมที่หน่วยงานอื่นดังนี้

4.9 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดเรียนร่วม

โรงเรียนแก่นนำจัดการเรียนร่วมที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีปัญหาในการจัดการเรียนร่วม และได้ให้ข้อเสนอแนะ สรุปได้ดังนี้

4.9.1 ปัญหาด้านผู้บริหาร

- 1) ผู้บริหารให้ความสำคัญในการจัดการเรียนร่วมน้อย
- 2) ผู้บริหารขาดความต่อเนื่องในการบริหารจัดการเรียนร่วม

4.9.2 ปัญหาด้านครุและบุคลากรทางการศึกษา

- 1) โรงเรียนจัดการเรียนร่วมไม่มีครูที่สำเร็จการศึกษาทางด้านการศึกษาพิเศษ หรือมีไม่เพียงพอ และครูที่ได้รับการอบรมมีน้อย ทำให้การปฏิบัติงานไม่บรรลุวัตถุประสงค์ นอกจากนั้น ครูที่ผ่านการอบรมด้านการศึกษาพิเศษบางคนขาดการทุ่มเทเอาใจใส่และช่วยเหลือนักเรียนอย่างจริงจัง และครูที่ไม่ได้รับการอบรมก็ไม่ให้ความสนใจเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

2) ครูไม่ครบชั้น มีครุและบุคลากรไม่ครบตามเกณฑ์ ขาดครูในการสอนประจำ และครูสอนเสริมวิชาการ บางชั่วโมงต้องรวมชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาครูไม่ครบชั้น ทำให้การดูแลเด็กที่มีความต้องการพิเศษทำได้ไม่ทั่วถึง ขาดครูเฉพาะด้าน เช่น ด้านดนตรี ด้านศิลปะ นอกจากนั้นครูมีภาระงานอื่นนอกเหนือจากการเรียนการสอน เช่น งานธุรการ งานการเงิน งานสำนักงานต่าง ๆ เป็นต้น

3) ในห้องเรียนมีจำนวนนักเรียนมากเกินไป การสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ทำได้ไม่ทั่วถึง เนื่องจากในห้องเรียนเด็กพิการเรียนร่วมส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่มีปัญหาด้านการอ่าน ทำให้ครูไม่มีเวลาดูแลเด็ก

4) เจตคติของครูเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษซึ่งเป็นไปในด้านลบ เพราะครูยังไม่มีความรู้ความเข้าใจ และให้ความสำคัญในการจัดการเรียนร่วมน้อย ครูขาดความรู้ในการจัดการเรียนการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เช่น การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล การเขียนแผนการสอนเฉพาะบุคคล

5) ครูที่รับผิดชอบในการจัดการเรียนร่วมขาดช่วงและกำลังใจ เนื่องจากเบิกเงินเพิ่มพิเศษสำหรับครูการศึกษาพิเศษ (พ.ค.ศ.) ไม่ได้ เพราะไม่มีวุฒิทางการศึกษาพิเศษ หรือมีจำนวนเด็กหรือค่าสอนไม่ต่ำตามเกณฑ์ และเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ไม่สามารถจดทะเบียนคนพิการตามพระราชบัญญัติพื้นฟูสมรรถภาพคนพิการได้ เนื่องจากนักเรียนไม่มีเอกสารรับรองจากแพทย์ ทำให้ครูไม่ได้รับสิทธิในการขอเบิกเงินเพิ่มพิเศษสำหรับครูการศึกษาพิเศษ

4.9.3 ปัญหาด้านนักเรียน

- 1) นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษไม่มีความพร้อมในการเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ
- 2) นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษไม่ให้ความร่วมมือในการสอนเสริมนอกเวลา
- 3) นักเรียนปกติขาดความรู้ความเข้าใจ เจตคติที่ดีແละซึ้ง ไม่ยอมรับในความบกพร่องของเพื่อนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
- 4) นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนต่อในระดับชั้นชั้นที่ 3-4 น้อย

4.9.4 ปัญหาด้านสภาพแวดล้อม/อาคารสถานที่

- 1) จำนวนนักเรียนในแต่ละห้องมีมากเกินไป ทำให้ดูแลนักเรียนได้ไม่ทั่วถึง
- 2) ไม่มีห้องเรียนเฉพาะ/ห้องสอนเสริมวิชาการสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
- 3) อาคารสถานที่ไม่เหมาะสม เช่น อาคารเรียนเปิดโล่ง ทำให้มีเสียงจากภายนอกรบกวน
- 4) ขาดห้องเรียนเฉพาะ เพื่อใช้ในการเก็บเอกสาร การเรียนการสอน และจัดเก็บ สื่อการเรียนการสอน

4.9.5 ปัญหาด้านผู้ปกครอง

1) ผู้ปกครองยังไม่ยอมรับในความบกพร่องของนักเรียน ขาดความตระหนัก และขาดความรู้ความเข้าใจเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

2) ผู้ปกครองขาดความเข้าใจที่ถูกต้องในการณ์ที่นักเรียนมีความบกพร่องหรือมีความพิการ ไม่ชัดเจน เช่น ลักษณะของความบกพร่องทางการเรียนรู้ เรียนซ้ำ ความบกพร่องทางสติปัญญา

3) ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือที่จะนำนักเรียนไปพบแพทย์เพื่อวินิจฉัย หรือวัดระดับสติปัญญาอาจเนื่องมาจากสาเหตุต่าง ๆ เช่น ผู้ปกครองยังไม่ยอมรับในความบกพร่องของนักเรียน ผู้ปกครองมีฐานะยากจน หรือผู้ปกครองไม่มีเวลา เป็นต้น

4) ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือในการจัดสอนเสริมหลังเลิกเรียน โดยผู้ปกครองจะรับนักเรียนกลับบ้านทันทีหลังเลิกเรียน

4.9.6 ปัญหาอื่น ๆ

1) ขาดการนิเทศ ติดตามผลการดำเนินงานจากต้นสังกัดอย่างต่อเนื่อง เช่น การติดตามการจัดการศึกษา การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

2) ปัญหาเรื่องสื่อการเรียนการสอน เช่น ขาดสื่อประกอบการสอน เช่น สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สื่ออุปกรณ์บางประเภทไม่ได้ถูกนำมาใช้เนื่องจากไม่มีอุปกรณ์ เช่น เครื่องเปิดหนังสือเสียงระบบเดซี เครื่องเล่นซีดีรอม เป็นต้น สื่อไม่ตรงตามความต้องการจำเป็นของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บางครั้งต้องปรับการใช้ประโยชน์สื่อ เช่น ปรับให้ง่ายลง ใช้เกม เพลง ใช้สื่อให้ทันสมัยยิ่งขึ้นตามสภาพ นอกเหนือร้านค้าที่เป็นผู้ให้บริการสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกที่ระบุในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลไม่สั่งสื่อตามที่กำหนด และจำเป็นต้องซื้อจากภายนอก ไม่ใช่ร้านที่จัดหาสื่อสิ่งอำนวยความสะดวกที่ระบุ

3) โรงเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 3-4 มุ่งเน้นนักเรียนด้านวิชาการเพื่อการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ทำให้การจัดการเรียนร่วมไม่ประสบผลลัพธ์เท่าที่ควร นอกเหนือนั้นการส่งต่อในระดับช่วงชั้นที่ 3-4 ยังมีโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมจำกัด ยังไม่ครอบคลุมพื้นที่ ไม่มีโรงเรียนใกล้บ้าน

4) การนำเด็กไปตรวจวินิจฉัยที่โรงพยาบาล ต้องอาศัยการประสานงาน และใช้เวลานานในการนัดตรวจวินิจฉัย ทำให้เด็กยังไม่สามารถไปจดทะเบียนเป็นคนพิการได้

5) การจัดทำเอกสารประกอบการเรียนที่ต้องทำเป็นอักษรเบรลล์มีความลำบาก ทำให้นักเรียนไม่มีเนื้อหาขณะเรียนในชั้นเรียน

7) โรงเรียนมีความกังวลจะแนะนำการสอบประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เพราะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเด็กที่มีความต้องการพิเศษต่ำ

8) โรงเรียนเครื่องข่ายการจัดการเรียนร่วมยังพัฒนาได้ไม่เต็มที่ เนื่องจากขาดงบประมาณสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เจตคติครูในโรงเรียนเห็นว่าเด็กเรียนรู้ช้า บางรายไม่สามารถเรียนรู้ได้ จึงไม่ได้ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนใด ๆ มีการจัดการเรียนการสอนปกติ

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์โรงเรียนและความพิการสังกัดองค์กรเอกชน

โรงเรียนและความพิการสังกัดองค์กรเอกชนที่ตั้งอยู่ในจังหวัดสงขลา มี 1 โรงเรียน คือ โรงเรียนการศึกษาคนตาบอดธรรมสามัคคี สถาบันฯ ตั้งอยู่ในจังหวัดสงขลา มี 1 โรงเรียน คือ โรงเรียนการศึกษาคนตาบอดธรรมสามัคคี สถาบันฯ ตั้งอยู่ในจังหวัดสงขลา ไม่มีโรงเรียนและความพิการสังกัดองค์กรเอกชน

โรงเรียนการศึกษาคนตาบอดธรรมสามัคคี สถาบันฯ ตั้งอยู่ที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จัดตั้งขึ้นเพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่องค์สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในโอกาสทรงพระชนมายุครบ 72 พรรษา ในปี พ.ศ. 2547 วางศิลามุกย์การก่อสร้างเมื่อวันที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2547 ด้วยที่ดินบริจากของนายถาวร พงศ์ประยูร และครอบครัว โรงเรียนการศึกษาคนตาบอดธรรมสามัคคี สถาบอดใหญ่ เปิดทำการเรียนการสอนครั้งแรกในปีการศึกษา 2548 โดยรับนักเรียนตาบอดที่มีอายุตั้งแต่ 5 ปี จนถึง 16 ปี ที่มีภูมิลำเนาในเขตภาคใต้เข้าศึกษาโดยไม่มีค่าใช้จ่าย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาของโรงเรียนและนักเรียนร่วม มีดังนี้

5.1 ระดับชั้นเรียน และจำนวนนักเรียน

ปีการศึกษา 2551 มีนักเรียนประจำ และ ไปคลับ จำนวน 35 คน แบ่งเป็นระดับอนุบาล 2 จำนวน 14 คน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 14 คน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 7 คน และนักเรียนเรียนร่วมในโรงเรียน จำนวน 22 คน เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 2 คน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 5 คน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1 คน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 3 คน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 4 คน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 3 คน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 2 คน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 2 คน รวมนักเรียนในความดูแลทั้งสิ้น จำนวน 57 คน

5.2 ครุและบุคลากรของโรงเรียน

ในปีแรกที่เปิดทำการเรียนการสอน มีครุจำนวน 4 คน ปัจจุบันมีครุจำนวน 10 คน และ เจ้าหน้าที่ จำนวน 10 คน นักเรียน จำนวน 57 คน คิดเป็นสัดส่วนครู : นักเรียน ในอัตราส่วน 1:6 ซึ่งมี จำนวนครบทตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่กำหนดสัดส่วนครู : นักเรียน ไว้ในอัตราส่วน 1:8 แต่ไม่ครบตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ที่กำหนดสัดส่วนครู : นักเรียน ไว้ในอัตราส่วน 1:5 การดำเนินงาน ของโรงเรียน ได้รับงบประมาณอุดหนุนเงินเดือนครูผู้สอนจาก สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม การศึกษาเอกชน และครูที่มีวุฒิการศึกษาพิเศษ ได้รับเงินเพิ่มพิเศษสำหรับครูการศึกษาพิเศษ (พ.ค.ศ.) ส่วนเจ้าหน้าที่ได้รับเงินอุดหนุนจากมูลนิธิธรรมมิกชนเพื่อคุณตานอดในประเทศไทย ในพระบรม ราชปัลลังก์ ปัจจุบัน โรงเรียนขาดครุสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ ซึ่งจำเป็นในการสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3-4

5.3 การพัฒนาครุและบุคลากร

ในแต่ละปีโรงเรียนมีการส่งเสริมพัฒนาให้ความรู้ด้านวิชาการต่าง ๆ โดยเฉพาะเรื่องการ สอนเด็กตานอดให้แก่ครูผู้สอน โดยส่งครูเข้ารับการอบรม ประจำ สามมนา ที่จัดโดยมูลนิธิธรรมมิกชน เพื่อคุณตานอดในประเทศไทย ในพระบรมราชปัลลังก์ และที่จัดโดยหน่วยงานอื่น ๆ เช่น มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ด้านการจัดการเรียนการสอน การจัดทำวิจัย การจัดทำวิจัยชั้นเรียน และกระทรวง สาธารณสุข ด้านสุขภาพอนามัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ด้านการจัดทำหลักสูตร เป็นต้น

5.4 การส่งนักเรียนไปเรียนร่วมเรียนร่วม

ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนได้ส่งนักเรียนเข้าเรียนร่วมที่โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัยสมบูรณ์กุลกัลยา โรงเรียนศรีนคร และโรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านหาดใหญ่) ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 รวมทั้งสิ้นจำนวน 22 คน โดยโดยมูลนิธิธรรมมิก ชนเพื่อคุณตานอดในประเทศไทย ในพระบรมราชปัลลังก์ได้จัดสรรงบประมาณในการจ้างครูเสริมวิชา ให้คุณนักเรียนเรียนร่วม โดยครู 1 คน คุณนักเรียน 2 โรงเรียน

5.5 แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

โรงเรียนการศึกษาคนตาบอดธรรมสถานหาดใหญ่ จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะ บุคคลให้นักเรียนทุกคนทั้งเด็กนักเรียนในโรงเรียนการศึกษาคนตาบอดธรรมสถานหาดใหญ่ และเด็ก นักเรียนในโรงเรียนเรียนร่วม เพื่อการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับศักยภาพผู้เรียน

5.6 เกณฑ์มาตรฐานการศึกษาพิเศษ

โรงเรียนการศึกษาคนตาบอดธรรมสถานภาคหาดใหญ่ใช้มาตรฐานการศึกษาพิเศษของขั้นการเรียนร่วมโดย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ประเภทความพิการทางการเห็น เพื่อเป็นหลักในการพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุน กำกับดูแล และติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

5.7 การได้รับการสนับสนุนของโรงเรียน

โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานทางราชการและจากหน่วยงานเอกชน เช่น

1) ศูนย์การศึกษาพิเศษ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดฝึกอบรมให้ความรู้ บริการสื่อ และให้การนิเทศการเรียนการสอน

2) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจัดสรรงเงินอุดหนุนเงินเดือนครู และเงินเพิ่มพิเศษสำหรับครุภารตศึกษาพิเศษ สำหรับครูที่มีวุฒิทางการศึกษาพิเศษ

3) มูลนิธิธรรมิกชนเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ สนับสนุนงบประมาณในการก่อสร้าง เงินทุนการศึกษา วัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น

5.8 การให้การสนับสนุนหน่วยงานอื่น

โรงเรียนการศึกษาคนตาบอดธรรมสถานภาคหาดใหญ่ เป็นแหล่งศึกษาดูงานการจัดการศึกษาเด็กที่มีความต้องการพิเศษของสถานศึกษาในจังหวัดสงขลา และจังหวัดใกล้เคียง เป็นแหล่งฝึกปฏิบัติประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลามาตั้งแต่ปีการศึกษา 2549 และเป็นที่ทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ และสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ นอกจากนี้บุคลากรของโรงเรียนยังเป็นวิทยากรจัดอบรมให้ความรู้แก่หน่วยงานที่จัดบริการทางการศึกษาแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในจังหวัดสงขลาและจังหวัดใกล้เคียง

5.9 การนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการเรียนการสอน

โรงเรียนการศึกษาคนตาบอดธรรมสถานภาคหาดใหญ่ ได้รับการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการเรียนการสอนจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ให้การนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการเรียนการสอน

2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะนิเทศการเรียนการสอนโดยการจัดอบรม/ประชุมให้ความรู้แก่ครูและบุคลากรของโรงเรียนในเรื่องที่จำเป็น เช่น การประกันคุณภาพการศึกษา การจัดกิจกรรม 5 ส. และการจัดทำหลักสูตร เป็นต้น

3) โรงเรียนมีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนจากครูใหญ่ ผู้จัดการ ภาคเรียนละ 2 ครั้ง และจากประธานมูลนิธิธรรมิกชนเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย ภาคเรียนละ 1 ครั้ง

5.10 การวิจัยทางการศึกษาพิเศษ

โรงเรียนยังไม่มีผลงานวิจัยของครูและบุคลากรด้านการศึกษาพิเศษ เนื่องจากโรงเรียนเพียงปีทำการเรียนการสอนเป็นปีที่ 4 ครุยังขาดความรู้และประสบการณ์ทางด้านการวิจัย และมีกิจกรรมด้านอื่น แต่โรงเรียนได้ส่งเสริมการทำวิจัยของครู โดยการสนับสนุนให้ครูเข้ารับการอบรมการทำวิจัย วิจัยชั้นเรียนจากหน่วยงานต่าง ๆ อยู่เสมอ เช่นมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เป็นต้น

5.11 ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานของโรงเรียน

1) การผลิตสื่อไม่ทันต่อความต้องการ เนื่องจากในการผลิตสื่ออักษรเบรลล์ต้องการต้นฉบับในการทำล่วงหน้า และต้องบริการจัดทำสื่อให้หน่วยงานอื่น นอกจากนั้นการผลิตสื่ออักษรเบรลล์ไม่ทันต่อความเปลี่ยนแปลง เช่น การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ในด้านสื่อการเรียนการสอน ครูไม่มีเวลาในการจัดทำสื่อการเรียนการสอน เพาะครูมีภารกิจมาก

2) ปัจจุบันขาดครุภัณฑ์สาระวิชาคณิตศาสตร์ ซึ่งจำเป็นในการให้ความรู้ และสอนเสริมวิชาการให้กับนักเรียน โรงเรียนเรียนร่วมในระดับที่สูงขึ้น และครุภัณฑ์สาระวิชาคณิตประชานิยม ในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ชั้นมหัศจรรย์ เป็นต้น